

Beste vrienden van Sinfonia,

Hoorn, mei 2017

Vorige week kregen wij tot onze ontsteltenis het bericht dat Johannes Asfaw, die bij ons komende concert solist zou zijn, moest afzeggen doordat hij overspannen is. Coen Stuit zat op dat moment in Londen in de finale van een dirigentenconcours, maar gelukkig kent hij veel mensen uit de muziekwereld en vrij snel had hij iemand gevonden die dit virtuoze pianoconcert op zijn repertoire heeft staan en het graag met ons uitvoert: Maarten den Hengst.

Maarten is geen jong talent, maar een bij Jan Wijn afgestudeerd musicus, die al vele concertreizen heeft gemaakt en allerlei prijzen heeft gewonnen in binnen- en buitenland, o.a. bijv. bij het prinses Christina-concours. Hij is medeorganisator van de 'Vriendenconcerten' in de Amsterdamse Zuiderkerk. Daarbij deelt hij graag zijn enthousiasme voor de muziek met het publiek door vooraf iets over de stukken te vertellen. Maarten treedt veel op samen met celliste Pamela Smits en hij vormt met zijn vrouw Ivana Alcovic, die eveneens een uitstekende pianiste is, het duo Amacord. Onder verschillende dirigenten heeft hij solostukken uitgevoerd, maar hij speelt ook graag kamermuziek. Zijn repertoirekeuze is breed, van klassiek tot nieuwe composities. Op dit moment werkt hij ook mee aan een serie kindervoorstellingen.

De uitvoering is nog steeds op zondagmiddag 21 mei in de Oosterkerk, aanvang 15.00 uur (kassa open 14.30 uur), kaarten kunnen ook desgewenst weer via onze website gereserveerd worden. Toegang €15,- (incl. gratis koffie of thee in de pauze), jeugd tot 18 jaar €10,-

Verder ligt er een vrijkaart op naam voor u klaar bij de kassa. Mocht u zelf niet in de gelegenheid zijn om ons komende concert bij te wonen, dan mag u die natuurlijk ook cadeau geven door een ander hierop te attenderen!

Een hartelijke groet en graag tot ziens!

Namens het bestuur,
Florien Groenewegen,
penningmeester

Bijgevoegd: programma en alvast de tekst van het programmaboekje! door Coen Stuit.

Eerstvolgende concert in 2017: zondagmiddag 19 november, Oosterkerk, Italiaans operaprogramma, werken van Verdi, Bellini, Puccini, Rossini met sopraan Selma Harkink

Programma

Ouverture Alceste

C.W. Gluck (1714-1787)

Pianoconcert nr 3 in C op.37

L. Van Beethoven (1770-1827)

- Allegro con Brio
- Largo
- Rondo

Pauze

Rosamunde

F. Schubert (1797-1828)

- Ouverture (Zauberharfe)
- Entre-Act 2
- Entre-Act 3
- Ballet 2

Ouverture Alceste - Christoph Willibald Gluck

Gluck is tegenwoordig een beetje een vergeten componist en wordt niet zo ontzettend vaak uitgevoerd, maar hij is van groot belang geweest voor de ontwikkeling van de Europese muziekgeschiedenis. Hij groeide op in een tijd waarin Bach, Händel en Vivaldi de dienst uitmaakten, maar waarin ook de verlichting aan haar opmars begon. Onder invloed van deze ideeën componeerde Gluck revolutionaire nieuwe muziek. Zijn eerste grote succes was Orfeo en Euridice. In deze opera brak hij met alle tradities en heersende conventies. Hij gaf het verhaal een centrale rol en greep terug op de Griekse tragedie. Enkele jaren later ging hij nog een stap verder met zijn opera Alceste, gebaseerd op de tragedie Alkestis van Euripides. Dit keer verraste Gluck de muzikwereld niet alleen met vormvernieuwingen, maar ook met muzikale vernieuwingen. Voor onze oren is de ouverture Alceste misschien niet zo schokkend, maar de dramatische sfeer die wij inmiddels ook kennen uit bijvoorbeeld Don Giovanni van Mozart en nog later van openingen van Beethovens symfonieën en ouvertures, moet voor de luisteraars van de première in 1767 een ware schok geweest zijn. Behalve deze 'nieuwe' sfeer heeft het stuk vele geleidelijke tempo-overgangen, een totaal nieuw fenomeen, en voor het eerst in wereldlijke muziek doen trombones hun intrede in het orkest. We zouden kunnen stellen dat Alceste zo'n dertig jaar haar tijd vooruit was en dat de invloed van dit stuk op Mozart, Haydn en wellicht zelfs nog Beethoven nauwelijks te overschatten is. Behalve dat Alceste van groot historische belang is, is het daarnaast een prachtig stuk dat het verdient om vaker uitgevoerd te worden. Omdat de ouverture oorspronkelijk eindigt met een 'open einde' en zonder overgang uitmondt in de opera (nog zo'n vernieuwing van Gluck) voeren wij vanmiddag een versie uit van de beroemde dirigent Felix Weingartner, die het stuk in de jaren dertig van de vorige eeuw voorzag van een 'concert einde'.

Pianoconcert nr 3 - Ludwig van Beethoven

Beethoven componeerde zijn 3e pianoconcert vermoedelijk al in 1800, zijn ster was rijzende in deze periode en hij componeerde de zeer virtuoze pianoconcerten om zichzelf als pianovirtuoos te kunnen profileren in Wenen. Over het algemeen wordt aangenomen dat Beethoven het pianoconcert modelleerde naar het beroemde 24e pianoconcert van Mozart. Hij koos dezelfde toonsoort, c klein en het hoofdthema van het eerste deel vertoont overeenkomsten met het thema uit het eerste deel van Mozarts concert. Hij droeg het werk op aan de Pruisische prins Louis Ferdinand. Deze jongste broer van Frederik de Grote was zelf een begenadigd pianist, niet onverdienstelijk componist en was zo verknocht aan zijn Italiaanse viool, dat het instrument zelfs op militaire campagnes werd meegenomen. De prins en Beethoven hadden elkaar verschillende keren ontmoet en de bewondering van de prins voor Beethovens composities was algemeen bekend. Het derde pianoconcert ging vermoedelijk pas in 1803 in première, tijdens een concert waarin ook de spectaculaire tweede symfonie haar première beleefde en zijn enige oratorium 'Christus am Ölberge' werd uitgevoerd, uiteraard met Beethoven zelf als solist achter de vleugel. De reacties op het geheel waren wisselend, vooral vanwege de lengte van het concert, maar het pianoconcert werd goed ontvangen en het concert was een financieel succes. Sinds de première is het stuk altijd populair gebleven en behoort het samen met het vierde en vijfde pianoconcert van Beethoven tot de meest gespeelde pianoconcerten uit het repertoire.

Rosamunde - Franz Schubert

Schubert componeerde de muziek voor het toneelstuk 'Rosamunde, prinses van Cyprus' in 1823 en sindsdien wordt het werk omgeven door mysteries. Zo is de oorspronkelijke tekst van Helmina von Chezy helaas verloren gegaan, maar doordat een latere versie van het stuk wel de tand des tijds heeft doorstaan, hebben we grofweg een idee van de loop van het verhaal. Prinses Rosamunde wordt, nadat haar ouders door gouverneur Fulgentius om het leven zijn gebracht, in ballingschap opgevoed door een herder. De machtsbeluste Fulgentius, die sindsdien de scepter over Cyprus zwaait, probeert op alle mogelijke manieren te voorkomen dat Rosamunde haar troon zal opeisen. Dankzij de steun van haar geliefde, prins Alfonso van Kreta, lukt het haar ondanks alle tegenwerking van Fulgentius toch om haar rechten te heroveren. Met de booswicht van het verhaal loopt het niet goed af. Fulgentius vergiftigt zichzelf per ongeluk met door hem voor Rosamunde bestemd vergif. Omdat deze latere versie van het toneelstuk veel langer is en vermoedelijk een andere opbouw heeft dan het stuk waar Schubert de muziek voor componeerde, is eigenlijk niet goed vast te stellen voor welke passages uit het verhaal de muziek bestemd was. Maar dat mag de pret niet drukken, want ook zonder deze kennis is het prachtige muziek en daarbij biedt het u de kans uw fantasie de vrije loop te laten.

Een ander mysterie is de kwestie rond de ouverture. De ouverture die wij vandaag spelen en die vrijwel altijd gespeeld wordt is niet de oorspronkelijke ouverture en draagt ook eigenlijk een andere titel. Schubert gebruikte een ouverture die hij eerder had gecomponeerd voor de opera Alfonso en Estrella, maar niet geschikt had bevonden voor die situatie. Pas jaren later, ver na Schuberts dood, in 1855 duikt voor het eerst de huidige ouverture, gecomponeerd onder de titel Zauberharfe, op als opening van de Rosamunde muziek. Behalve dan dat deze ouverture over het algemeen mooier gevonden wordt dan de oorspronkelijke, is er vooralsnog geen verklaring voor deze postume en op zichzelf merkwaardige wijziging teruggevonden. Noch is er bewijs gevonden voor oudere uitvoeringen van deze ouverture in de Rosamunde context. Hoe mysterieus het ook mag zijn, feit is wel dat sindsdien ruim een eeuw lang alle uitgaven de Zauberharfe in plaats van de Alfonso ouverture gebruikten. We hebben voor het concert van vandaag een selectie gemaakt van de naar onze smaak meest interessante delen van de toneelmuziek. Na de ouverture spelen we de 'entre act nr. 2' die doet denken aan de plechtige passages uit Mozarts Zauberflöte, inclusief de mysterieuze Sarastro (Zarathustra) harmonieën die doen denken aan heidense rituelen. We eindigen het concert met de twee beroemdste melodieën uit de Rosamunde, de lieflijke 'entre act nr. 3' en tot slot het opgewekte tweede ballet.